

אור כחלב

חוברת ללימוד חוויתי
לתפילת שמונה עשרה

הרב פנחס כהן

משרד החינוך

2770

אישור מס':

אוסר בתאריך: ט' באב תשע"ז

7/8/2017

חוברת ללימוד חוויתי
לתפילת שמונה עשרה

הרב פנחס כהן

pcoheng4@gmail.com

בהוצאת

בית-הספר ממלכתי-דתי

שירת-חנו

גוש-עציון

הגהה וניקוד

יעל דאר, אמיר הילדסהיימר

עימוד וגרפיקה

דקלה (דסברג) שגיב

איורים וקומיקס

דקלה (דסברג) שגיב

diklasagiv@gmail.com

מנחם-אב התשע"ז (אוגוסט 2017)

© כל הזכויות שמורות

לבית הספר ממלכתי-דתי שירת-חנו, גוש עציון

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאכסן במאגר מידע, לסדר או לקלוט בכל דרך ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני או אחר - כל חלק שהוא מהחומר שבספר זה שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמוציא לאור. chatatz1@gmail.com

4	הַקְדָּמָה		
6	בְּרַכַּת אָבוֹת		שבת
9	בְּרַכַּת גְּבוּרוֹת		
11	בְּרַכַּת קִדְּשַׁת הַשֵּׁם		
13	בְּרַכַּת דַּעַת		בקשות צרכי היחיד
15	בְּרַכַּת תְּשׁוּבָה		
19	בְּרַכַּת סְלִיחָה		
21	בְּרַכַּת גְּאֻלָּה		
23	בְּרַכַּת רְפוּאָה		
25	בְּרַכַּת הַשָּׁנִים		
28	בְּרַכַּת קַבּוּץ גְּלוּיוֹת		בקשות צרכי הרבים
30	בְּרַכַּת הַשְׁבֵּת הַמְּשֻׁפָּט		
32	בְּרַכַּת הַמְּיוֹנִים		
34	בְּרַכַּת הַצַּדִּיקִים		
36	בְּרַכַּת בְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם		
39	בְּרַכַּת מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד		
41	בְּרַכַּת שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה		הודיה
44	בְּרַכַּת עֲבוּדָה		
46	בְּרַכַּת הוֹדָאָה		
48	בְּרַכַּת כַּהֲנִים		
49	בְּרַכַּת שְׁלוֹם		
51	סיום התפילה		
52	ביבליוגרפיה		

ילדים יקרים,

מספר הבעל שם טוב:

יום אחד הכריז המלך: כל המבקש ממני דבר – אמלא את בקשתו. היו כאלה שבקשו נשיאות וכבוד, כאלה שבקשו עשר, וכל אחד קבל את מבוקשו. איש חכם אחד בקש בקשה "פשוטה". כל מה שרצה, היה היזדמנות לדבר עם המלך שלוש פעמים ביום, כל יום.

המלך שמח מאד לגלות שישנו אדם שכל מבוקשו הוא לדבר אתו. האישי לא בקש לקבל עשר וכבוד, ולכן מולאה בקשתו ונתנו לו רשות להפגס להיכלו ולדבר עם המלך, ושם פתחו לו את האוצרות, שיקח עשר וכבוד גם כן.

גם לנו יש היזדמנות לדבר עם מלך מלכי המלכים לפחות שלוש פעמים ביום. ויש לנו הרבה מה להגיד לו ולבקש ממנו ועל מה להודות לו, אבל אנחנו לא תמיד יודעים איך. לשם כך – אנשי כנסת הגדולה עזרו לנו וכתבו את תפילת שמונה עשרה.

בחוברת זו, ובעזרת האיורים והקומיקסים הנפלאים של דקלה שגיב, ננסה ללמד יותר על כל ברכה וברכה ובעזרת ה' נגלה יחד, שהתפילה היא הפלי לקשר שלנו עם הקב"ה ודרכה אנו גם מבקשים מה' את כל צרכנו הפרטיים והכלליים.

יהי רצון שיתקבלו תפלותינו ברחון!

בהצלחה!

פנחס כהן

ילדים יקרים,

במהלך החיים אנחנו מבצעים כל-מיני עבודות. עבודות של בית, עבודות של בית-הספר, עבודות לחוגים, עבודות לפרנסה...

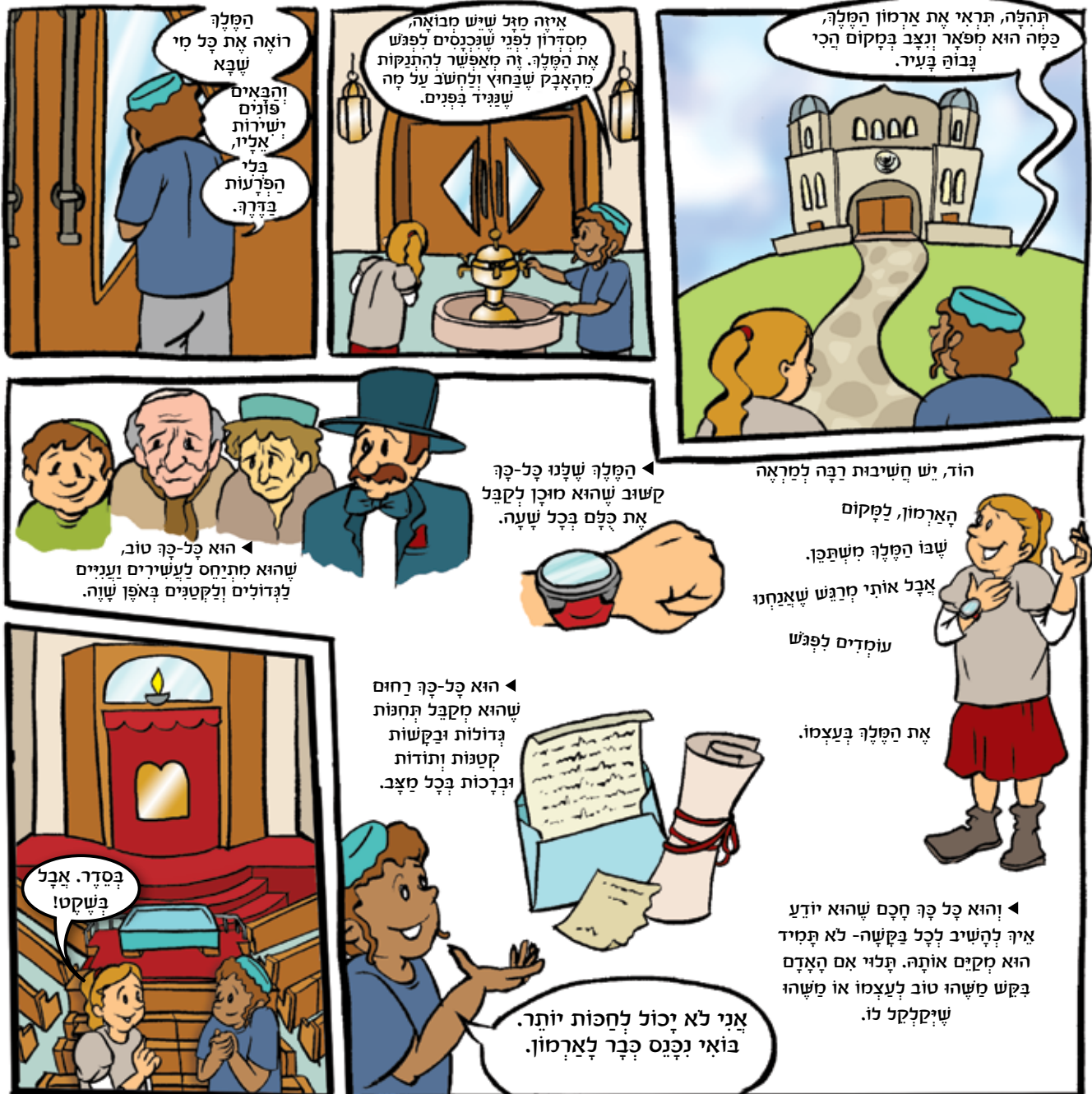
חלק מהעבודות דורשות מאמץ, לחלקן נחוץ ידע מקצועי, חלקן מהנות יותר, חלקן פחות – אבל לכל העבודות שאנו מבצעים יש תוצאה ושכר לעשייתן.

ישנה עבודה מיוחדת במיוחד, נדרש לה מאמץ רב, ידע ורפז, והשכר שלה שווה יותר מזהב. קוראים לה עבודה שבלב – תפילה.

כן. התפילה נקראת גם "עבודה שבלב" והיא בהחלט עבודה. תפילתי היא שחוברת זו תעזור לכם לעבד את ה' יותר בקלות ובשמחה. תבינו ונתפנו טוב יותר בפלים היוצאות מפיכם.

עבדו את ה' בשמחה באו לפננו ברננה. (תהלים ק')

דקלה (דסביה) לאה

צריך לייחד מקום לתפלה. בית כנסת יש לבנות במקום הכי גבוה בעיר. צריכה להיות לו מבואה. ראוי להדיר בתפארתו של בית הכנסת ויש להכנס אליו ביראת-כבוד בצניעות ובדממה ולא לנהל בו שיחות סתמיות.

ברכת אבות

(הולכים שלושה לאחור)
ואחרי-כך שלושה לצדדים קדימה)

ה', שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך:
(תהלים נא/יז)

(מוריס) = (ואשתאויס) = (אוריס לאחור)
(מכוסים תברכיים) (מכוסים תגב) (קסופה)

ברוך אתה ה'

א-להינו וא-להי אבותינו

א-להי אברהם

א-להי יצחק

וא-להי יעקב

הא-ל הגדול

הגבור

והנורא

א-ל עליון

גומל חסדים טובים

וקונה הכל

וזוכר חסדי אבות

ומביא גואל לבני בניהם

למען שמו

באהבה

(בעש"ת: זכרנו לחיים, מלך חפץ בחיים,
וכתבנו בספר החיים, למען אלהים חיים.)

מלך עוזר

ומושיע

ומגן

(מוריס) = (ואשתאויס) = (אוריס לאחור)
(מכוסים תברכיים) (מכוסים תגב) (קסופה)

ברוך אתה ה', מגן אברהם.

אתה הוא מקור כל הברכות. כל ברכה שיש בעולם באה ממך,

אברהם שעבד את ה' במדת החסד (הכנסת אורחים, תפלה על סדום).

יצחק שעבד את ה' בגבורה ובמסירות נפש (מעשה העקדה).

יעקב שעבד את ה' למרות כל היסורים שבאו עליו (לכן, עשו, מכירת יוסף).

אין שוה לו בכל היקום.

כל העולם מתקיים רק בגלל שוה קים.

משנה יראה על בריותיו

ה' הוא כל כך מרומם עד שלא נתן להבין את דרכיו ומעשיו באופן מלא.

ה' עושה לנו חסדים המיעדים רק לטובתנו, ללא שום פונה אחרת.

הוא יוצר הכל.

בזכות חסדי האבות ה' ישלח לנו את המשיח.

גם אם איננו ראויים לכך, ה' יביא את הגאולה כדי לקדש את שמו.

ובכל זאת, זה יהיה באהבה כלפינו.

ה' עוזר לאדם להצליח במעשיו.

ה' מציל את האדם מצרה שבאה עליו.

ה' מגן על האדם מצרות שעלולות לבוא עליו.

ברוך אתה ששמרת והצלת את אברהם, ואשר בזכותו אתה מגן עלינו.

הנושא המרכזי של הברכה:

אל מי אנחנו מתפללים?

אנחנו מתפללים לאלקי אבותינו,

כי אנו ממשיכי דרכם של האבות.

אבותינו גלו את הדרך ליצירת

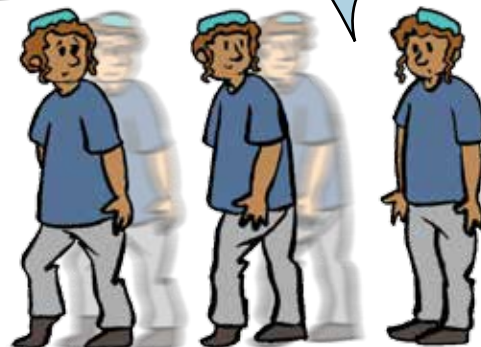
קשר עם ה', ולמדו אותנו איך

להתפלל.

בברכה זו אנו מתפללים שבזכות

האבות ה' יביא לנו את הגאולה.

בתחלת התפלה אני מבקש מה' שיפתח את שפתי בצורה הראויה
לעמוד לפניו ולהגיד את המלים שהוא ירצה לשמוע מפי. גם את
הגוף שלי אני מכין לקראת ה'- המלך ולקראת התפלה. לכן אני
פוסע שלושה צעדים, כדי להתקרב עוד יותר לבורא העולם.

שבח

בקשות צרכי היחיד

בקשות צרכי הרבים

הודיה

התאימו בין המשג והפרוש [בין האותיות והמספרים]

משג

פרוש

גדול

א

גבור

ב

נורא

ג

עליון

ד

עוזר

ה

מגן

ו

מושיע

ז

1 כל העולם מתקיים רק בגלל שה' קיים.

2 ה' מציל את האדם מצרה שפאה עליו.

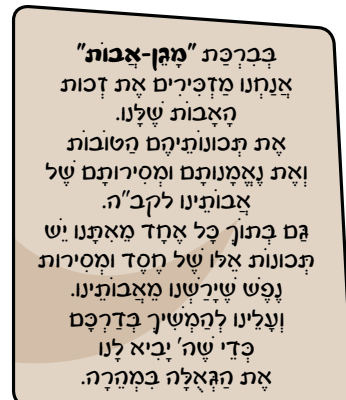
3 הוא הנותן שכר וענש לכל אחד כפי שמגיע לו.

4 ה' מגן על האדם מצרות שעלולות לבוא עליו.

5 ה' הוא כל כך מרוקם עד שלא נתן להבין את דרכיו ומעשיו באופן מלא.

6 אין נשוא לו בכל היקום.

7 ה' עוזר לאדם להצליח במעשיו.

שאלות לדיון בכיתה

1. מי הם אלה ששלמדו אותנו איך להתפלל ולעבד את ה'?
2. אילו הנהגות או מדות טובות למדנו מכל אחד מהאבות?
3. ספר על מקרה שהרגשתי שה' עזר, הושיע והגן עליי או על משפחתי באופן פרטי?

שבח

בקשות צרכי היחיד

בקשות צרכי הרבים

הודיה

שאלת שירת האב

- א. מי ענה לאברהם אבינו בְּהַר הַמּוֹרִיָּה?
- ב. בְּזִכּוֹת מָה אָנוּ מְבַקְּשִׁים מִה' שִׁיעֲצֵה גַם לָנוּ?

למה נקרא מורי

מילים: גמרא, מסכת תענית.
 שר: אברהם פריד
 אי שָׁעֲרֵי אֲבֹתֵינוּ אֵינוּ
 גִּבּוֹר הַמּוֹרִיָּה
 הוּא יַעֲנֵה אֶתְכֶם
 וְיִשְׁמַע קוֹל צַעֲקֵתְכֶם
 בְּיוֹם הַכֶּזֶז
 לָמָּה נִקְרָא שֵׁם מוֹרֵי
 אֵל שֶׁסָּם הַמּוֹרֵי הַטּוֹב
 שִׁיעֲצֵנוּ שָׁמַיִם.

ברכת גבורות

אתה גבור לעולם א-דני

מחיה מתים אתה,

רב להושיע.

(בגיל) (בארץ)

מוריד הטל / משיב הרוח ומוריד הגשם

מכלכל חיים בחדר

מחיה מתים ברחמים רבים

סומך נופלים

ורופא חולים,

ומתיר אסורים

ומקים אמונתו לישני עפר

מי כמותך בעל גבורות

ומי דומה לך

מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה

בלשון ימי תשובה:

(מי כמותך אב הרחמן, זוכר יצוריו לחיים ברחמים.)

ונאמן אתה להחיות מתים.

ברוך אתה ה', מחיה המתים.

אתה לבדך בעל כח וגבורה נצחיים.

בכתך להחיות מתים

יש לך כח רב להושיע מצרה

ה' מוריד כל טפה למקום המדיק שאליו הוא רוצה שיתגייס.

אתה בוחן לנו חיים מותר חסד, ולא כי מגיע לנו.

גם אם אנחנו נכשלים, ה' תמיד נמצא לצידנו ועוזר לנו לקום.

פותרם קשרי כל מיני אסירים (מי שנקשה לו לקום או לזוז)

ה' עתיד לקים את הבטחתו שיקומו לתחייה

בעל כח וגבורה

אין מי יכול לעשות אפילו אחת מגבורותיך כמוך

הישועה מגיעה לאט-לאט, כמו יבול שצומח לו בבחת.

הנושא המרכזי של הברכה:

בדלותו של הקב"ה בהנהגת העולם ובחסדיו כלפי

הבריות. ה' יכול לשנות ולתקן כל דבר בטבע גם

אם נראה שמדבר בדבר בלתי אפשרי וחסר סכוי.

שאלות לדיון בפתה

1. לפי הנושא המרכזי של הברכה, מהן גבורותיו של הקב"ה?
2. מאלו מלים בברכה אנו לומדים שה' דואג לנו גם אם לא תמיד מגיע לנו?
3. למה אתם מתכוונים כשאיתם מתפללים: סומך נופלים, רופא חולים, מתיר אסורים?

שאלת שירת האל

מה עשו בני ישראל כְּשֶׁרָאוּ
וְהִרְגִּישׁוּ אֶת גְּבוּרָתוֹ נֶשֶׁל ה'?

ראו בנים

מלים: מתוך תפלת ערבית
לחן: יעקב שוואקי

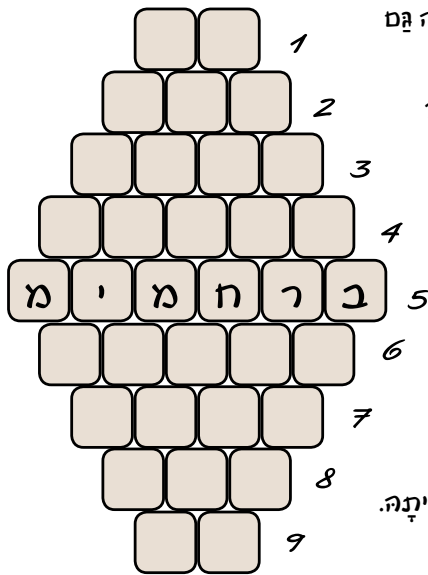
ראו בנים את גבורתו
שָׁבֵאוּ וְהוֹדוּ לֵאלֹהֵינוּ.
וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קָבְלוּ אֵלֵינוּ.
מִשֶּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא עָלָה שִׁירָה
בְּשִׁמְחָה כַּדָּה וְאֶחָדוּ כֹלָם.
מִי כִמְכָה בְּאֵלִים ה' מִי כִמְכָה
וְאֶדָר בְּקִדְשׁ.
וְהָיָה תְהִלַּת עֲשֵׂה כֹלָא

העתיקו את הפירמידה למחברתכם או לִדְף.

פִּתְרוּ אֶת הַפִּירָמִידָה עִפּ"י הַהֲגָדְרוֹת, כִּן שֶׁכָּל שָׁלֵב תּוֹסִיפוּ
אֶת תַּפְחִיתוֹ אֹת מִהַשְׁלֵב שֶׁקָּדָם לוֹ. (לְרֹב יִשְׁתַּנֶּה סֵּדֶר הָאוֹתִיּוֹת

הַמְלָה הָאֲמֻצָּעִית "בְּרַחֲמִים" הִיא מִבְּרַכַּת גְּבוּרוֹת וּמִכִּילָה אֶת כָּל
הָאוֹתִיּוֹת שִׁוְיָפוּעוּ בַּפִּירָמִידָה. רֹב הַמְּלִים הַנוֹסְפוֹת בַּפִּירָמִידָה גַּם
מִשְׁתַּיְכוֹת לַמִּידַת הַרַחֲמִים.

כִּתְבוּ מְלָה נּוֹסֶפֶת הַמוֹפִיעָה גַּם בַּבְּרָכָה וְגַם בַּפִּירָמִידָה?

1. תְּחוּשָׁה אוֹ מַדָּג שֶׁמִּתְאַר אָדָם טוֹב, רָגִישׁ.

2. אֵיכָר בְּגוֹף הָאִשָּׁה הַנוֹשֵׂא אֶת הַתִּינוֹק

3. מֵאֶחָד, מְקִשֶׁר, מֵאֲחָה.

4. מַגְדִּיל, פּוֹתַח. (הַהִיפֹךְ מִ"מִּיצֵר").

5. בְּחֻמְלָה (מִבְּרַכַּת גְּבוּרוֹת).

6. יָדִידִים.

7. אֶפְשָׁרִיּוֹת לַהֲעֲדָפָה. הֲצַע.

8. מִי שֶׁרַחֲמָה עַל הַמְּרַגְלִים בִּירְחוֹ וְהִתְבַּיָּאָה אוֹתָם בְּבִיתָה.

9. הִרְבָּה. (הַהִיפֹךְ מִמַּעֵט)

אלישע הנביא והאלמנה:

אֵלִישָׁע הָיָה נָבִיא
גָּדוֹל, אֲךָ בְּרוּר שְׁלֹא
הוּא בָּעֲצָמוֹ עָשָׂה אֶת
הַנְּסִים.
אֵלִישָׁע הָיָה שְׁלִיחַ ה'.

ה' הוּא שְׁנוֹתָן
פְּרָנְסָה- סוֹמֵךְ נּוֹפְלִים,
רוֹפֵא חוֹלִים, וּמַחֲיָה
מֵתִים.

(מלכים ב' פרק ד')

כָּל עוֹד יֵשׁ כָּלִים -
יְהִיָּה לָךְ שָׁמֶן בְּכַד הַקָּטָן כְּדֵי לְמַלֵּא
אוֹתָם. אַחֲרֵי-כֵן תִּלְכִּי לְמַכֵּר אֶת
הַשָּׁמֶן וְתִשְׁלְמִי לְבַעַל הַחֹב.

אֵלִישָׁע, אֲנִי עוֹד לִי
אֵין לִי כְּלוּם חוּץ מִכַּד הַשָּׁמֶן
הַקָּטָן הַזֶּה. וּמִיִּשְׁחָהוּ שְׂאֵנִי חִיבָת
לוֹ כֶּסֶף, אֵינִי עָלִי שִׁשְׁחָ אֶת שְׁנֵי יְלָדֵי
הַקָּטָנִים אִם לֹא אֶשְׁלֵם לוֹ.

תְּבִיאוּ כָּמָה כָּלִים רַקִּים
שְׂאֵתָם יִכְוְלִים לַהֲשִׁיב.

ברכת קדשת השם

אתה קדוש

ושמך קדוש

וקדושים בכל יום יהללוך סלה

כי א-ל מלך גדול וקדוש אתה.

ברוך אתה ה',

הא-ל (בשירת ימי תשובה: המלך)

הקדוש.

ה' שונה ונבדל מכל מה שאנו מכירים בעולמנו.

קשה לנו לתאר את ה' ולהבין כיצד הוא מנהיג את העולם.

עם ישראל והמלאכים מהללים את ה'.

הנושא המרכזי של הברכה:
הקב"ה מפרש ומבדל מן העולם.
אנחנו והמלאכים מהללים אותו
בכל יום, ויש בכך בטוי גם לקדשה
שלבנו.

שאלות

1. כמה פעמים מופיע השורש ק.ד.ש. בברכה?
2. מהו הפרוש למלה קדוש?
3. כתב דגמא לדרך נשפה אנו יכולים לקדש את שם ה' בעולם?

שאלת שירת האל

מהו המעשה המשותף שאנו
עושים בעולם והמלאכים
עושים בנשמי מרום?

קדושה

מילים: מתוך קדושה בסידור
שרים: פרחי מיאמי

לקדש את שמיך בעולם כשם
שמקדישים אותך בשמי מרום.
ימלך ה' לעולם אלהיך ציון
לדור ודור העלויה.
ואתה קדוש יושב תהלות
ישראל, אל לא.

שבח

ברכת קדשת השם

בקשות צרכי היחיד

בקשות צרכי הרבים

הודיה